ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 10.5.2007
COM(2007) 244 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΓΕΝΕΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγή 3

2. Οι δημόσιες πολιτικές υποστήριξης της οικογενειακής ζωής: η σημασία της προαγωγής της απασχόλησης και της ισότητας των ευκαιριών 3

2.1. Τα κράτη μέλη έχουν ξεκινήσει μια γενική προσπάθεια προσαρμογής των οικογενειακών πολιτικών 4

2.2. Η σημασία της προαγωγής της απασχόλησης και της ισότητας των ευκαιριών 5

2.3. Ο ρόλος των πολιτικών απασχόλησης και ισότητας ευκαιριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την ποιότητα της οικογενειακής ζωής 6

2.4. Η στρατηγική της Λισαβόνας, πλαίσιο για την προώθηση του επιτυχούς συνδυασμού επαγγελματικής, οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής 7

3. Η ευρωπαϊκή συμμαχία για τις οικογένειες 8

3.1. Μια πλατφόρμα για τη συστηματοποίηση της ανταλλαγής καλών πρακτικών και της έρευνας 8

3.2. Η κινητοποίηση των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων 9

4. Συμπεράσματα 10

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 12

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 13

Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 14

Difference of employment rate for women with and without children 15

Provision of childcare in European countries in 2005 16

Social protection benefits targeted at family support in the EU 17

Preferences for family measures 17

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 19

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με την Πράσινη Βίβλο του Μαρτίου του 2005, που ήταν αφιερωμένη στις δημογραφικές προκλήσεις, η Επιτροπή είχε ανοίξει έναν διάλογο σχετικά με την ανάγκη ενίσχυσης της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών. Στην ανακοίνωσή της της 12ης Οκτωβρίου 2006 σχετικά με το δημογραφικό μέλλον της Ευρώπης[1], υπογράμμισε ότι τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να προωθήσουν τη δημογραφική ανανέωση, εντάσσοντας τις ενέργειές τους στο πλαίσιο της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση και της πολιτικής για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Βελτιώνοντας τις συνθήκες της οικογενειακής ζωής, ιδίως με τον επιτυχή συνδυασμό επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους Ευρωπαίους να υλοποιήσουν τις επιθυμίες τους να αποκτήσουν παιδιά (βλ. παράρτημα 2).

Η συζήτηση που ξεκίνησε τότε στην Ευρώπη για τη δημογραφική γήρανση εμπλούτισε αυτήν την προοπτική. Η συζήτηση αυτή αποκάλυψε ότι η ισορροπία των ευρωπαϊκών κοινωνιών εξαρτάται από ένα σύνολο δεσμών αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών, που είναι πιο πολύπλοκοι απ' ό,τι στο παρελθόν: οι νέοι ενήλικοι φιλοξενούνται για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από τους γονείς τους, τη στιγμή που αυτοί (δηλαδή οι γονείς) υποχρεούνται όλο και πιο συχνά να παρέχουν υποστήριξη στους εξαρτώμενους ηλικιωμένους[2]. Από το γεγονός αυτό προκύπτουν βάρη, τα οποία επωμίζονται κυρίως οι γενιές νέας ή μέσης ηλικίας και κατά κανόνα οι γυναίκες. Κατά συνέπεια, η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και, ευρύτερα, η ισότητα ευκαιριών εμφανίζονται ως προϋποθέσεις ουσιώδους σημασίας για τη σφυρηλάτηση μιας νέας αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών.

Γι' αυτό το λόγο, μολονότι τα κράτη μέλη έχουν αποκλειστική αρμοδιότητα όσον αφορά τις οικογενειακές πολιτικές, η Ένωση μπορεί να συμβάλει έμμεσα στον εκσυγχρονισμό τους και την επιτυχία τους, ιδιαίτερα βάσει της στρατηγικής της Λισαβόνας, που δίνει ακριβώς έμφαση στη συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση, στην εμβάθυνση των προσπαθειών επιτυχούς συνδυασμού επαγγελματικής, οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής, καθώς επίσης στην απασχόληση και στην ενσωμάτωση των νέων.

Με το πνεύμα αυτό, η Επιτροπή χαιρετίζει την πρωτοβουλία της ευρωπαϊκής συμμαχίας για την οικογένεια, που εξαγγέλθηκε από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Με βάση επισκόπηση που περιγράφει την πρόσφατη εξέλιξη των εθνικών πολιτικών υποστήριξης της οικογενειακής ζωής, η παρούσα ανακοίνωση υπογραμμίζει τη συμβολή της στρατηγικής της Λισαβόνας σ' αυτή την εξέλιξη (κεφάλαιο 2) και, τέλος, προτείνει μέσα που θα επιτρέψουν στη ευρωπαϊκή συμμαχία να αναπτυχθεί ως πλατφόρμα έρευνας και ανταλλαγών (κεφάλαιο 3). Αποτελεί το πρώτο βήμα μιας ευρωπαϊκής απάντησης στις προκλήσεις που δημιουργεί η δημογραφική αλλαγή.

2. ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΖΩΗΣ: Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ

Τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να προσαρμόσουν τις πολιτικές που εφαρμόζουν για την υποστήριξη της οικογενειακής ζωής, ώστε να λάβουν υπόψη τη γήρανση του πληθυσμού, την εξέλιξη των συνθηκών διαβίωσης και την αυξανόμενη ποικιλομορφία των οικογενειακών σχέσεων[3]. Μολονότι η αρμοδιότητα στον τομέα των οικογενειακών πολιτικών εξακολουθεί

---

1 COM(2006) 571 «Το δημογραφικό μέλλον της Ευρώπης, μετατροπή μιας πρόκλησης σε ευκαιρία».

2 Πρώτη ευρωπαϊκή έρευνα για την ποιότητα ζωής το 2003. Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας.

3 Έκθεση για την κοινωνική κατάσταση 2005/6.

να ανήκει στα κράτη μέλη, ωστόσο οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς της απασχόλησης και της ισότητας των ευκαιριών έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην ποιότητα της οικογενειακής ζωής.

2.1. Τα κράτη μέλη έχουν ξεκινήσει μια γενική προσπάθεια προσαρμογής των οικογενειακών πολιτικών

Όπως προκύπτει από ευρωπαϊκά μέσα παρατήρησης, όπως το MISSOC (σύστημα αμοιβαίας πληροφόρησης σχετικά με την κοινωνική προστασία στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΕΟΧ), οι διάφορες πολιτικές υποστήριξης της οικογενειακής ζωής στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνουν σήμερα τρεις κύριες διαστάσεις:

- αντιστάθμιση των άμεσων και έμμεσων δαπανών που συνδέονται με την οικογένεια (παροχές ή φορολογικά πλεονεκτήματα που συνδέονται με τη φροντίδα παιδιών ή εξαρτημένων ατόμων)·
- παροχή βοήθειας στους γονείς για την εκπαίδευση και τη φύλαξη των μικρών παιδιών, αλλά επίσης για την υποδοχή και τη φύλαξη παιδιών που έχουν περάσει την πρώτη παιδική ηλικία, και, ολοένα και περισσότερο, παροχή υπηρεσιών στα εξαρτημένα άτομα σε μια γηράσκουσα κοινωνία·
- προσαρμογή των συνθηκών εργασίας και απασχόλησης (μέσω ωραρίων εργασίας και αδειών που επιτρέπουν το συνδυασμό) και καλύτερη οργάνωση της πρόσβασης στις υπηρεσίες που παρέχονται σε τοπικό επίπεδο.

Αυτές οι τρεις διαστάσεις αναπτύχθηκαν με πολύ διαφορετικό τρόπο στα επιμέρους κράτη μέλη. Πράγματι, οι δαπάνες για τις οικογενειακές παροχές και τις υπηρεσίες φύλαξης παιδιών ανέρχονται κατά μέσο όρο στο 2,1% του ΑΕγχΠ της Ένωσης (ΕΕ25)[4], αλλά ποικίλλουν από 0,7% έως 3,9%, ανάλογα με τη χώρα, με μάλλον χαμηλά επίπεδα τις χώρες της νότιας Ευρώπης, που συνήθως ζητούν σε μεγαλύτερο βαθμό την αλληλεγγύη μέσα στην οικογένεια, και με υψηλότερα επίπεδα στις σκανδιναβικές χώρες και στις χώρες της ηπειρωτικής Ευρώπης.

Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη ένα κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο που βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, τα κράτη μέλη ξεκίνησαν μια διαδικασία προσαρμογής σε τρεις κατευθύνσεις:

- στο εξής οι οικογενειακές πολιτικές εντάσσονται σε ένα σύνολο δημόσιων ενεργειών που ασκούν όλες επιρροή στην κατάσταση των οικογενειών, όπως είναι, ιδιαίτερα, οι πολιτικές εκπαίδευσης, κοινωνικής και επαγγελματικής ενσωμάτωσης των νέων, απασχόλησης, στέγασης, μεταφορών και υγείας και επίσης, προφανώς, το αστικό δίκαιο, που διέπει τις υποχρεώσεις των μελών μιας οικογένειας έναντι των άλλων μελών της·
- οι μέθοδοι παρέμβασης εξελίσσονται επίσης προς την κατεύθυνση της αποκέντρωσης του τρόπου εφαρμογής των ενεργειών, της εξατομίκευσης των δικαιωμάτων και των παροχών και της πραγματοποίησης δαπανών για την αύξηση των κινήτρων παραμονής στην εργασία και την εξασφάλιση βιώσιμης εξόδου από καταστάσεις φτώχειας. Η εξέλιξη αυτή συγκεκριμενοποιείται κυρίως με την υποχώρηση των παράγωγων δικαιωμάτων, που εξαρτώνται από την οικογενειακή κατάσταση, και με την προώθηση των ατομικών δικαιωμάτων στα συστήματα κοινωνικής προστασίας. Τα συστήματα αυτά προσαρμόζονται επίσης

[4] Τα στοιχεία για τις δαπάνες υπέρ των οικογενειών δεν περιλαμβάνουν τα φορολογικά πλεονεκτήματα, τις δαπάνες εκπαίδευσης, ιδίως προσχολικής, και τα άλλα μέτρα που εφαρμόζονται υπέρ των οικογενειών ή που λαμβάνουν υπόψη τα οικογενειακά βάρη (στέγαση, κοινωνική ένταξη κ.λπ.).

για να μην προβλέπουν μειονεκτικές ρυθμίσεις για τις γυναίκες, το ποσοστό επαγγελματικής δραστηριότητας των οποίων ήταν άλλοτε χαμηλό, ούτως ώστε να αποτραπεί, με τον τρόπο αυτό, η επιδείνωση της κατάστασης φτώχειας που πλήττει τις γυναίκες των πιο ηλικιωμένων γενιών[5]·

– τέλος, οι οικογενειακές πολιτικές λαμβάνουν ολοένα και περισσότερο υπόψη την εξέλιξη των φιλοδοξιών και των πρακτικών που αφορούν τον αντίστοιχο ρόλο των ανδρών και των γυναικών μέσα στην κοινωνία, προς την κατεύθυνση της συνεχώς μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση και της αυξημένης συμμετοχής των ανδρών στις οικογενειακές και οικιακές υποχρεώσεις, πράγμα που συμβάλλει στην ισότητα ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες μέσω της οικονομικής αυτονομίας των γυναικών.

Αυτές οι εξελίξεις επιδοκιμάζονται από τους Ευρωπαίους, οι οποίοι παραμένουν βαθιά προσηλωμένοι στην οικογενειακή ζωή[6]. Μια μελέτη που διενεργήθηκε σε δώδεκα χώρες από το 1999 έως το 2003 από το ίδρυμα Robert Bosch δείχνει ότι οι εν λόγω εξελίξεις εκφράζουν, πρωτίστως, την επιθυμία για μεγαλύτερη προσφορά υπηρεσιών συλλογικής φροντίδας παιδιών και εξαρτημένων ατόμων, κυρίως για τους ηλικιωμένους (βλ. παράρτημα 7).

2.2. Η σημασία της προαγωγής της απασχόλησης και της ισότητας των ευκαιριών

Συχνά τίθεται το ερώτημα ποιες είναι οι πιο αποτελεσματικές οικογενειακές πολιτικές. Η απάντηση πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ποικιλία των στόχων που αναθέτουν οι ευρωπαϊκές χώρες στις πολιτικές αυτές. Για ορισμένες χώρες ο πρώτος στόχος είναι να αυξηθεί ο αριθμός των γεννήσεων μέσω της παροχής βοήθειας στα ζευγάρια για να υλοποιήσουν τα οικογενειακά τους σχέδια. Για άλλες, η υποστήριξη της οικογενειακής ζωής εντάσσεται σε ένα γενικότερο σχέδιο προαγωγής της ευημερίας των πολιτών, μέσω της ισότητας των ευκαιριών για όλους. Για κάποιες άλλες, η βασική επιδίωξη είναι η καταπολέμηση της φτώχειας ορισμένων οικογενειών ή η μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων. Τέλος, εμφανίζεται σε κάποιες περιπτώσεις, συχνά στο επίπεδο μιας περιφέρειας ή ενός δήμου, η βούληση να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο ευνοϊκό για την οικογενειακή ζωή, το οποίο θεωρείται παράγοντας ελκυστικότητας για την προσέλκυση ή τη διατήρηση ειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Ωστόσο, μια εμπειρική σύγκριση δείχνει ότι οι χώρες που εφάρμοσαν σφαιρικές πολιτικές υπέρ της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών, που ανέπτυξαν ολοκληρωμένα συστήματα προσφοράς εξατομικευμένων υπηρεσιών και δικαιωμάτων γονικής άδειας τόσο για τους άνδρες όσο και τις γυναίκες, που επένδυσαν στην ποιότητα των υπηρεσιών φύλαξης παιδιών[7] και που προώθησαν μια πιο ευέλικτη διευθέτηση του χρόνου εργασίας παρουσιάζουν σε γενικές γραμμές υψηλότερα επίπεδα γεννητικότητας αλλά και απασχόλησης των γυναικών. Οι πρωτοβουλίες αυτές, ωθούμενες από πολυποίκιλους παράγοντες, εμπλέκουν, στα κράτη μέλη, την κυβέρνηση, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τους κοινωνικούς εταίρους, ενώ σε μερικές περιπτώσεις εντάσσονται σε μια διαδικασία εταιρικής ευθύνης, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς φορείς και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

---

5 Έκθεση του ΔΓΕ για τις γυναίκες και την κοινωνική ασφάλιση, 1988.

6 Ευρωβαρόμετρο 273, «Ευρωπαϊκή κοινωνική πραγματικότητα»: η οικογενειακή ζωή είναι μία από τις αξίες που επισημαίνουν οι Ευρωπαίοι, όταν απαντούν στις έρευνες για την ευημερία.

7 Οι εργασίες του ΟΟΣΑ για την «αφύπνιση» και την εκπαίδευση των νέων παιδιών δείχνουν ότι η ανάπτυξη των δομών που συνδυάζουν τη φύλαξη και την εκπαίδευση γίνεται πλέον απαραίτητη, πέρα από τη συμβολή της στο συνδυασμό της οικογενειακής με την επαγγελματική ζωή, διότι επιτρέπει την καταπολέμηση του αποκλεισμού και τον εμπλουτισμό της κατάρτισης του ανθρώπινου κεφαλαίου ήδη από την πιο μικρή ηλικία.

Οι σκανδιναβικές χώρες παρουσιάζουν το υψηλότερο ποσοστό γυναικείας απασχόλησης, καθώς πάνω από το 80% των γυναικών ηλικίας 25 έως 54 ετών έχουν θέση απασχόλησης στη Σουηδία και τη Δανία (ενώ τα πιο χαμηλά ποσοστά παρατηρούνται στις μεσογειακές χώρες). Τα ποσοστά γονιμότητας είναι επίσης υψηλότερα από το μέσο όρο στις χώρες που ανέπτυξαν πολύ νωρίς πολιτικές συνδυασμού της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή και προώθησης της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών.

Οι μηχανισμοί που έχουν ως αντικείμενο τον καλύτερο συνδυασμό μεταξύ της επαγγελματικής, αφενός, και της οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής, αφετέρου, επιτρέπουν στις γυναίκες να αποφεύγουν το δίλημμα να επιλέξουν ανάμεσα στην επαγγελματική σταδιοδρομία και στην ποιότητα της οικογενειακής τους ζωής, συμβάλλοντας έτσι στην υλοποίηση των οικογενειακών σχεδίων καθώς και στην απασχόληση των γυναικών. Ομοίως, η μείωση των διαφορών στις αμοιβές μεταξύ ανδρών και γυναικών συμβάλλει επίσης στην ενθάρρυνση της καλύτερης κατανομής των οικογενειακών και οικιακών υποχρεώσεων.

2.3. Ο ρόλος των πολιτικών απασχόλησης και ισότητας ευκαιριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την ποιότητα της οικογενειακής ζωής

Οι οικογενειακές πολιτικές ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών. Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδίωξε ανέκαθεν να συνεκτιμήσει τον αντίκτυπο που έχουν οι πολιτικές της στις οικογενειακές σχέσεις και στην ποιότητα ζωής των μελών μιας οικογένειας. Η στρατηγική της Λισαβόνας προσφέρει στο εξής ένα πλαίσιο για τον εκσυγχρονισμό των οικογενειακών πολιτικών μέσω της προώθησης της ισότητας των ευκαιριών, και ιδίως με τον καλύτερο συνδυασμό της επαγγελματικής, της οικογενειακής και της ιδιωτικής ζωής, πράγμα που συμβάλλει στη συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση.

Εδώ και πολλά χρόνια, το κοινοτικό δίκαιο λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις της οικογενειακής ζωής και τα αντίστοιχα δικαιώματα. Με την εφαρμογή του στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και των εργαζομένων στην Ευρώπη οδήγησε στο συντονισμό των εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης[8] (που περιλαμβάνουν τις οικογενειακές παροχές) και στο δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης των εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ακόμη και για τους μετανάστες τρίτων χωρών, με αυτόνομα δικαιώματα για τους συζύγους και τα παιδιά τους[9]. Πιο πρόσφατα, η ανησυχία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το μέλλον των παιδιών μετουσιώθηκε στη λήψη μέτρων για το σεβασμό των δικαιωμάτων των παιδιών να έχουν οικογένεια και να προστατεύονται[10] (στα οποία συμπεριλαμβάνονται, ειδικότερα, δικαιώματα που αφορούν την προστασία της εικόνας, προγράμματα για την καταπολέμηση της βίας εις βάρος παιδιών, μέτρα για την ασφάλεια του περιβάλλοντός τους κ.λπ.).

Για να εξασφαλιστεί η ισότητα ευκαιριών όσον αφορά την πρόσβαση των γυναικών και των ανδρών στην απασχόληση, ο επιτυχής συνδυασμός οικογενειακής, ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής έγινε βασικός άξονας των ευρωπαϊκών πολιτικών απασχόλησης. Το κοινοτικό κεκτημένο εμπλουτίστηκε από το 1992 και μετά με ένα νομοθετικό πλαίσιο που προβλέπει την προστασία των έγκυων εργαζομένων και τη θέσπιση άδειας μητρότητας[11].

---

8 COM(2002) 694, ανακοίνωση της Επιτροπής - Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: πλήρης αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και των δυνατοτήτων.

9 Οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης. Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών.

10 COM(2006) 367 σχετικά με μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού.

11 Οδηγία 92/85/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19ης Οκτωβρίου 1992 σχετικά με την εφαρμογή μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και

Ομοίως, ένα από τα πρώτα αποτελέσματα του ευρωπαϊκού κοινωνικού διαλόγου αφορά τα δικαιώματα γονικής άδειας[12]. Η σημασία του εν λόγω συνδυασμού, που είναι απαραίτητος για την οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών και την ισότητα ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες, αντανακλάται σήμερα τόσο στο χάρτη πορείας της Επιτροπής για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών 2006-2010[13] όσο και στο ευρωπαϊκό σύμφωνο για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών[14], που εγκρίθηκε από τα κράτη μέλη κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 23ης και 24ης Μαρτίου 2006.

2.4. Η στρατηγική της Λισαβόνας, πλαίσιο για την προώθηση του επιτυχούς συνδυασμού επαγγελματικής, οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής

Για να αυξηθεί η συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση, ο επιτυχής συνδυασμός επαγγελματικής, οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής της Λισαβόνας. Η βούληση αυτή εκφράζεται ιδιαίτερα στους στόχους τους οποίους υιοθέτησε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2002 όσον αφορά τη φύλαξη των παιδιών. Αντανακλάται επίσης στις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση και την ανάπτυξη, οι οποίες εγκρίθηκαν το 2005 και ενσωματώνουν στο εξής μια προσέγγιση προσανατολισμένη στον κύκλο ζωής. Έτσι οι πολιτικές απασχόλησης πρέπει να προσαρμοστούν περισσότερο στις συνθήκες της οικογενειακής ζωής σε συνάρτηση με τις διαδοχικές ηλικίες. Τέλος, στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας αναπτύχθηκε η ανοικτή μέθοδος συντονισμού στους τομείς της κοινωνικής προστασίας και της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Αυτή η μέθοδος αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη βελτίωση της κατάστασης των φτωχών παιδιών και των οικογενειών τους, στον εκσυγχρονισμό των συνταξιοδοτικών συστημάτων για την καλύτερη συνεκτίμηση των νέων μορφών εργασίας και των διακοπών σταδιοδρομίας και στην προώθηση της μακροχρόνιας μέριμνας για τα εξαρτημένα άτομα. Η προοπτική της ισότητας των ευκαιριών τροφοδοτεί την ανάπτυξη της στρατηγικής της Λισαβόνας, όπως υπογραμμίζουν πολλές πρωτοβουλίες που θα αναληφθούν το 2007 και το 2008:

- παράλληλα με την παρούσα ανακοίνωση, η Επιτροπή θα δρομολογήσει μια δεύτερη φάση διαβουλεύσεων με τους κοινωνικούς εταίρους, καλώντας τους να διατυπώσουν τη γνώμη τους για το περιεχόμενο των πιθανών νομοθετικών και μη νομοθετικών προτάσεων που θα μπορούσαν να συμβάλουν στον καλύτερο συνδυασμό·
- καθ' όλη τη διάρκεια του 2007 θα αναληφθούν διάφορες δραστηριότητες για να υλοποιηθεί η εντολή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το οποίο ζήτησε επανειλημμένα από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στην καταπολέμηση της φτώχειας των παιδιών·
- η Επιτροπή θα εγκαινιάσει προβληματισμό για την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται στους εξαρτημένους ηλικιωμένους και για την προστασία από την κακομεταχείριση, καθώς και για τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, για να επιταχυνθεί η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός των υποδομών και των υπηρεσιών που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της γήρανσης·

γαλουχουσών εργαζομένων (δέκατη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ).

12 Οδηγία 96/34/ΕΚ του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 1996 σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια, που συνήφθη από την UNICE, τη CEEP και τη CES.

13 SEC(2006) 275, που εκδόθηκε την 1η Μαρτίου 2006.

14 Συμπεράσματα της Προεδρίας, 7775/1/06/ Αναθ. 1.

- οι εν εξελίξει διαβουλεύσεις για την καλύτερη γνώση της κοινωνικής πραγματικότητας στις ευρωπαϊκές κοινωνίες[15] θα ρίξουν νέο φως που θα επιτρέψει τον καλύτερο προσανατολισμό των απαντήσεων που μπορούν να δώσουν οι κοινοτικές πολιτικές στις απαιτήσεις της ισότητας των ευκαιριών και της πρόσβασης όλων των γενεών στις υπηρεσίες μέριμνας.

Κάθε δύο χρόνια, βάσει των εθνικών εκθέσεων που εκπονούνται στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας, η ετήσια έκθεση προόδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα αφιερώνει ένα κεφάλαιο στην κατάσταση προετοιμασίας της Ένωσης για την αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων[16].

3. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Η ευρωπαϊκή συμμαχία για τις οικογένειες, που δρομολογήθηκε από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, θα περιλαμβάνει καταρχάς μια πλατφόρμα ανταλλαγών και γνώσεων για τις πολιτικές στήριξης των οικογενειών και για τις καλές πρακτικές των κρατών μελών, που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων της δημογραφικής αλλαγής. Για τη δημιουργία αυτής της πλατφόρμας, η Επιτροπή θα αναπτύξει, ήδη από το 2007, μέσα για τη συστηματοποίηση της ανταλλαγής καλών πρακτικών και της έρευνας (κεφάλαιο 3.1).

Εξάλλου, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής συμμαχίας για τις οικογένειες, η Επιτροπή προτίθεται να προαγάγει τη συνεργασία και την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων για να προωθήσει τον καλύτερο συνδυασμό επαγγελματικής, οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής. Πέραν των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουν οι κοινωνικοί εταίροι σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να αναπτύξουν εταιρικές σχέσεις για τη διευκόλυνση του επιτυχούς συνδυασμού επαγγελματικής, οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής, κάνοντας χρήση των νέων μέσων που παρέχονται από τα διαρθρωτικά ταμεία (κεφάλαιο 3.2).

Με την ευκαιρία του 3ου ευρωπαϊκού δημογραφικού φόρουμ, που προβλέπεται να διεξαχθεί το 2010, η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση για τα επιτεύγματα που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής συμμαχίας για τις οικογένειες.

3.1. Μια πλατφόρμα για τη συστηματοποίηση της ανταλλαγής καλών πρακτικών και της έρευνας

Λόγω ακριβώς της μεγάλης ποικιλομορφίας των οικογενειακών πολιτικών, η Ευρωπαϊκή Ένωση προσφέρει έναν αξιόλογο χώρο για την ανταλλαγή καλών πρακτικών όσον αφορά τη δημόσια πολιτική και για την εμβάθυνση της έρευνας σχετικά με τον αντίκτυπο των σχετικών μέτρων. Η Επιτροπή θα δημιουργήσει εν προκειμένω:

(α) μια ομάδα κυβερνητικών εμπειρογνωμόνων υψηλού επιπέδου, ειδικών σε δημογραφικά θέματα

Παράλληλα με την παρούσα ανακοίνωση, η Επιτροπή δημιουργεί την ομάδα κυβερνητικών εμπειρογνωμόνων υψηλού επιπέδου, ειδικών σε δημογραφικά θέματα, η οποία προβλέπεται από την ανακοίνωση για το δημογραφικό μέλλον της Ευρώπης. Αποστολή της ομάδας αυτής θα είναι να συμβουλεύει την Επιτροπή κατά την προετοιμασία των εκθέσεων και των φόρουμ που θα πραγματοποιούνται κάθε δύο χρόνια για θέματα δημογραφίας και να την βοηθά στην υλοποίηση των ενεργειών ανάλυσης και ανταλλαγής εμπειριών που περιγράφονται παρακάτω·

---

15 COM(2007) 63 σχετικά με τον απολογισμό της κοινωνικής πραγματικότητας.

16 Πρβλ. COM(2006) 571.

(β) ευρωπαϊκά, εθνικά, περιφερειακά και τοπικά φόρουμ και δίκτυα

Κάθε δύο χρόνια η Επιτροπή θα οργανώνει ένα ευρωπαϊκό φόρουμ για τη δημογραφία, με σκοπό να γίνεται απολογισμός της δημογραφικής κατάστασης και της εφαρμογής των προσανατολισμών που προτείνονται στην ανακοίνωση για το δημογραφικό μέλλον της Ευρώπης. Το πρώτο φόρουμ πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2006 και το επόμενο προβλέπεται για το φθινόπωρο του 2008. Επίσης θα ενθαρρυνθεί και θα υποστηριχθεί η οργάνωση φόρουμ τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Η πρωτοβουλία «Περιφέρειες για την οικονομική αλλαγή»[17] προβλέπει ρητά τη δυνατότητα ενεργού υποστήριξης ενεργειών στον τομέα αυτόν σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·

(γ) ένα παρατηρητήριο καλών πρακτικών

Η Επιτροπή θα καλέσει το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας να δημιουργήσει ένα παρατηρητήριο καλών πρακτικών για τις οικογενειακές πολιτικές. Οι πληροφορίες που θα συλλέγονται από το εν λόγω παρατηρητήριο θα τροφοδοτούν τα ευρωπαϊκά και τα αποκεντρωμένα φόρουμ·

(δ) μηχανισμοί έρευνας

Το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης επιτρέπει να συνεχιστεί η υποστήριξη της έρευνας για τα θέματα που αφορούν τη δημογραφία και τις οικογένειες, μέσω της χρηματοδότησης ειδικών δραστηριοτήτων στον τομέα αυτόν αλλά επίσης και με οριζόντιο τρόπο για τη συνεκτίμηση του συνόλου των επιδράσεων που έχει η δημογραφική αλλαγή στις κοινωνικές δομές. Αυτό το πρόγραμμα-πλαίσιο, καθώς και το πρόγραμμα-πλαίσιο για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα, θα μπορέσουν επίσης να βοηθήσουν τις οικογένειες με την αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας για τη βελτίωση της αυτονομίας και της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης στην ανάπτυξη της βάσης δεδομένων για τις οικογένειες, που επεξεργάστηκε ο ΟΟΣΑ, και θα εργαστεί για την ανάπτυξη μέσων ανάλυσης των οικογενειακών πολιτικών, τα οποία θα θέσει στη διάθεση των κρατών μελών. Τα εν λόγω μέσα ανάλυσης θα καταστήσουν δυνατή την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών των κρατών μελών σε σχέση με το σύνολο των επιδιωκόμενων στόχων (πραγμάτωση της επιθυμίας για απόκτηση παιδιών, ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και, ευρύτερα, ισότητα ευκαιριών και κοινωνική ενσωμάτωση, ιδίως όσον αφορά τα παιδιά). Το 2008 θα πραγματοποιηθεί έρευνα του Ευρωβαρόμετρου για την κατάσταση των οικογενειών και τις ανάγκες τους.

3.2. Η κινητοποίηση των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων

Όπως προέκυψε από την εμπειρία του προγράμματος EQUAL[18] και από το συνέδριο που οργανώθηκε τον Ιανουάριο του 2007 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν οι περιφέρειες για την αντιμετώπιση της δημογραφικής πρόκλησης, αρκετές από τις υπάρχουσες πιλοτικές εμπειρίες μπορούν να παράσχουν έμπνευση για την υλοποίηση νέων ενεργειών, τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, με σκοπό να υποστηριχθεί η ισότητα των ευκαιριών και ο

---

17 Ανακοίνωση της Επιτροπής «Περιφέρειες για την οικονομική αλλαγή», COM(2006) 675 της 8.11.2006.

18 Στον ιστοχώρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπάρχουν κατάλογοι ενεργειών που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο με στόχο το συνδυασμό επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής για την προώθηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών, ιδίως στο πλαίσιο του διεθνικού προγράμματος EQUAL.

επιτυχής συνδυασμός της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή. Οι κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές 2007-2013 για τη συνοχή[19] ενθαρρύνουν τέτοιες καινοτομίες, εφόσον οι καινοτομίες αυτές αποσκοπούν στην προσαρμογή στη δημογραφική αλλαγή[20]. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν ώστε τα επιχειρησιακά προγράμματα που έχουν υποβάλει να μπορούν να υποστηρίξουν ενέργειες αυτού του είδους. Για το σκοπό αυτό θα συντάξει έναν πρακτικό οδηγό που θα απευθύνεται στους τοπικούς και τους περιφερειακούς φορείς, με τη συνδρομή της προαναφερθείσας ομάδας κυβερνητικών εμπειρογνωμόνων, ούτως ώστε να βοηθήσει τα κράτη μέλη να υλοποιήσουν έμπρακτα τα μέτρα που θα θεσπίσουν για να διευκολύνουν το συνδυασμό επαγγελματικής, οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής και να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής. Αυτές οι αποκεντρωμένες δραστηριότητες θα αποτελέσουν αντικείμενο ανταλλαγής απόψεων κατά τη διάρκεια του επόμενου ευρωπαϊκού δημογραφικού φόρουμ.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ενθαρρύνοντας την καλύτερη ανταπόκριση στις ανάγκες των οικογενειών όσον αφορά τη φροντίδα των παιδιών και των εξαρτημένων ατόμων, καθώς και την πιο ισορροπημένη κατανομή των οικογενειακών και οικιακών υποχρεώσεων, οι εθνικές οικογενειακές πολιτικές θα ενισχύσουν την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών. Έτσι, μπορούμε να αναμένουμε καλύτερη ποιότητα ζωής για όλους και ευνοϊκότερο πλαίσιο για την υλοποίηση των οικογενειακών σχεδίων. Οι νέοι προσανατολισμοί των κοινοτικών πολιτικών θα συμβάλουν επίσης στην υποστήριξη της ανάπτυξης και της απασχόλησης, ιδίως διευκολύνοντας τη συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση.

Με την έμφαση που αποδίδει στην ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, και ευρύτερα στην ισότητα των ευκαιριών, η στρατηγική της Λισαβόνας αποτελεί ασφαλώς κατάλληλο πλαίσιο για την υποστήριξη της εξέλιξης των εθνικών οικογενειακών πολιτικών προς αυτήν την κατεύθυνση. Ωστόσο, οι ουσιώδεις αρμοδιότητες ανήκουν στα κράτη μέλη. Με την ευρωπαϊκή συμμαχία για τις οικογένειες (τη διαδικασία ανταλλαγών και το πρόγραμμα έρευνας της οποίας ενθαρρύνει πλήρως η Επιτροπή), αυτός ο εκσυγχρονισμός γίνεται πρόκληση και επιδίωξη κοινού ενδιαφέροντος.

---

19 COM(2006) 386, πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για τη συνοχή.

20 Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 της 5.7.2006 σχετικά με το ΕΚΤ συμπεριλαμβάνει στις αιτιολογικές του σκέψεις το στόχο «να ασχοληθεί (το ΕΚΤ) με τις συναφείς διαστάσεις και συνέπειες των δημογραφικών αλλαγών στον ενεργό πληθυσμό της Κοινότητας».

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 12
Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 13
Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 14
Difference of employment rate for women with and without children 15
Provision of childcare in European countries in 2005 16
Social protection benefits targeted at family support in the EU 17
Preferences for family measures 17
At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 19

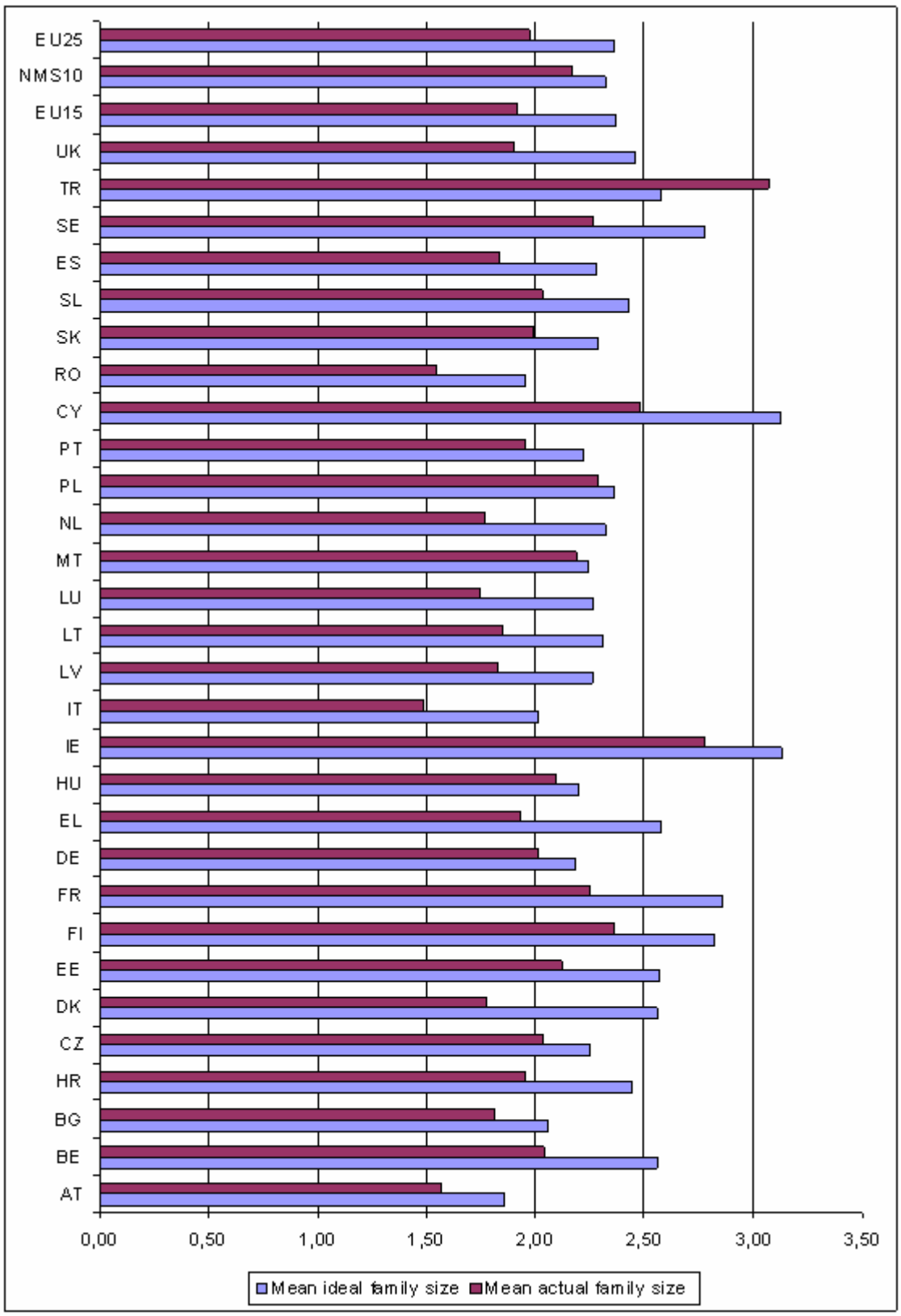
The family as a support network

From whom do you get support in the following situations?	If you needed help around the house when ill			If you needed advice about a serious personal or family member			If you were feeling a bit depressed and wanting someone to talk to			If you needed to urgently raise an important sum of money to face an emergency		
	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total
Your partner	6%	70%	45%	6%	60%	38%	8%	57%	37%	3%	22%	14%
Family member	69%	25%	43%	58%	28%	40%	41%	21%	29%	64%	49%	55%
Work colleague	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	1%	1%	1%
Friend	11%	1%	5%	25%	7%	7%	37%	15%	24%	9%	4%	6%
Neighbour	4%	1%	2%	2%	0%	0%	3%	1%	2%	1%	0%	1%
Someone else	4%	1%	2%	3%	2%	2%	3%	2%	2%	7%	10%	9%
Nobody	4%	1%	2%	3%	1%	1%	5%	3%	3%	12%	9%	10%
NA	1%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	4%	4%	4%

Source: Eurobarometer 273 "European social reality" reconducted in November December 2006 in EU-27.

Note: As regards the variable on the family situation in the columns, a respondent has a partner if he or she is married, remarried or unmarried but currently living with a partner.

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54

Source:"Childbearing preferences and family size issues in Europe" by M.R. Testa, results of the 2006 Euro Barometer on fertility and ageing.

Frequency of care by sex, age and country groups (%)

	Q37a: How often: caring for and educating children			Q37c: How often: caring for elderly/disabled people		
	Every day	Once or several times a month	Less often/never	Every day	Once or several times a month	Less often/never
EU15						
Women aged 18–34	42	4	53	4	9	88
Women aged 35–64	49	10	40	10	16	75
Women aged 65+	6	10	84	5	6	88
Men aged 18–34	17	7	77	2	8	90
Men aged 35–64	32	14	54	5	11	84
Men aged 65+	5	7	88	6	5	89
NMS-10						
Women aged 18–34	52	5	44	6	14	80
Women aged 35–64	48	17	35	12	16	72
Women aged 65+	9	16	75	6	5	89
Men aged 18–34	28	9	62	3	14	83
Men aged 35–64	35	20	45	6	16	79
Men aged 65+	9	13	78	6	5	90

Q37a, b, c: How often are you involved in any of the following activities outside your paid work: a) Caring for and educating Children; c) Caring for elderly/disabled relatives?
Note: the modalities 'less often' and 'never' are aggregated together.
Source: EQLS, 2003; row percentages.

Difference of employment rate for women with and without children*

	2005
EU25	14.2
EU15	13.2
EU10	19.5
BE	2.1
CZ	39.2
DK	3.4
DE	26.5
EE	30.0
EL	3.5
ES	7.5
FR	10.2
IE	18.2
IT	6.8
CY	3.4
LV	18.0
LT	2.8
LU	7.0
HU	35.3
MT	17.2
NL	9.4
AT	14.4
PL	11.1
PT	-3.8
SI	-1.5
SK	34.5
FI	17.5
UK	21.2

* Difference in employment rates for women with children under 6 and women without children (age group 20-50).
Source: EU Labour Force Survey – Spring data, LU 2003, 2004 and 2005: Annual average data. Data not available for SE.

Provision of childcare in European countries in 2005

Children cared for (by formal arrangements other than by the family) up to 30 hours / 30 hours or more per usual week as a proportion of all children of same age group

Country		0 – 2 years		3 years – mandatory school age		Mandatory school age – 12 years		Admission age to mandatory school *(pre-primary included)*
		1 – 29h.	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	
EU Member States								
Belgium	BE	23%	19%	49%	48%	43%	54%	6
Bulgaria	BG	.	.	.	.	.	.	7
Czech Republic	CZ	2%	0%	30%	40%	53%	45%	6
Denmark	DK	13%	60%	15%	79%	34%	65%	7
Germany	DE	8%	8%	61%	26%	69%	29%	6
Estonia	EE	3%	9%	9%	69%	57%	40%	7
Ireland	IE	14%	6%	64%	14%	64%	35%	6
Greece	EL	3%	4%	27%	34%	54%	45%	6
Spain	ES	25%	14%	54%	40%	53%	46%	6
France	FR	16%	16%	56%	39%	48%	52%	6
Italy	IT	9%	16%	21%	70%	13%	87%	6
Cyprus	CY	7%	12%	42%	43%	54%	46%	6
Latvia	LV	2%	16%	6%	60%	27%	69%	5
Lithuania	LT	2%	9%	11%	46%	66%	31%	7
Luxembourg	LU	14%	8%	51%	12%	74%	23%	4
Hungary	HU	2%	5%	30%	49%	30%	70%	5
Malta	MT	5%	0%	32%	23%	19%	79%	5
Netherlands	NL	36%	4%	82%	7%	89%	11%	5
Austria	AT	4%	0%	53%	16%	66%	32%	6
Poland	PL	0%	2%	8%	22%	58%	38%	6
Portugal	PT	3%	26%	9%	55%	30%	69%	6
Romania	RO	.	.	.	.	.	.	7
Slovenia	SI	2%	22%	10%	67%	41%	55%	6
Slovakia	SK	0%	3%	10%	57%	39%	44%	6
Finland	FI	8%	19%	25%	51%	82%	18%	7
Sweden	SE	22%	31%	35%	52%	1%	95%	7
United Kingdom	UK	24%	6%	72%	28%	10%	90%	5
EFTA countries								
Iceland	IS	7%	30%	21%	76%	22%	77%	6
Norway	NO	11%	22%	28%	52%	83%	17%	6

Source: Eurostat, EU-SILC 2005 data.
Notes:
1) Formal arrangements refer to the EU-SILC survey reply categories 1-4 (pre-school or equivalent, compulsory education, centre-based services outside school hours, a collective crèche or another day-care centre, including family day-care organised/controlled by a public or private structure).
2) Only care for more than 1 hour a week is considered.
3) Some children do not use child care since parent is taking parental leave for a younger child.
4) Child age is calculated at the interview date, except for IE and FI where age is calculated at 31/12/2004.
5) Some countries, like BE, did not collect data for children being 12 years at the interview date.
6) CY, LV, PT, SK: No information collected for children born between 31/12/2004 and the interview date.
7) FR: Care performed by 'assistantes maternelles' directly paid by the parents, without organised structure between them, is not included in the table.
8) IE: For the age groups '0 - 2 years' and '3 years - mandatory school age', the care '1-29h.' is overestimated and the care '30h. or +' underestimated due to measurement error.
9) SK: Measurement error for the age group 'mandatory school age school - 12 years' leading to high proportion of children without school hours.

Social protection benefits targeted at family support in the EU

	2004					
	Share population between 0-19	Support intensity corrected for the share of the young *	Total Fertility Rate	Total family support	Support in cash	Support in kind
EU-25	22.54%	9.32	1.51	2.1 e	1.5 e	0.6 e
EU-15	22.20%	9.46	:	2.1 e	1.5 e	0.6 e
BE	23.17%	8.63	1.68	2	1.6	0.4
CZ	21.73%	7.36	1.23	1.6 p	1.4 p	0.2 p
DK	24.32%	16.04	1.78	3.9	1.6	2.3
DE	20.48%	14.65	1.37	3 p	2.2 p	0.7 p
EE	23.92%	7.11	1.47	1.7	1.6	0.1
IE	28.38%	8.81	1.99	2.5	2.3	0.3
EL	20.21%	8.41	1.31	1.7	1.2	0.5
ES	20.11%	3.48	1.33	0.7 p	0.4 p	0.3 p
FR	25.06%	9.98	1.92	2.5 p	2 p	0.5 p
IT	19.19%	5.73	1.33	1.1 p	0.7 p	0.5 p
CY	27.75%	7.21	1.49	2	1.9	0.1
LV	23.42%	5.55	1.24	1.3 p	1 p	0.2 p
LT	25.71%	4.28	1.26	1.1 p	0.7 p	0.4 p
LU	24.49%	15.52	1.70	3.8 p	3.3 p	0.6 p
HU	22.20%	11.26	1.28	2.5	1.9	0.6
MT	25.33%	3.95	1.37	1	0.9	0.1
NL	24.53%	5.30	1.73	1.3 p	0.7 p	0.5 p
AT	22.24%	13.49	1.42	3	2.5	0.5
PL	25.36%	3.55	1.23	0.9 p	0.9 p	:
PT	21.62%	5.55	1.40	1.2 p	0.8 p	0.5 p
SI	21.05%	9.50	1.25	2 p	1.4 p	0.6 p
SK	25.50%	7.06	1.24	1.8 p	1.6 p	0.1 p
FI	23.75%	12.63	1.80	3	1.6	1.3
SE	23.98%	12.51	1.75	3 p	1.6 p	1.5 p
UK	24.75%	6.87	1.77	1.7 e	1.3 e	0.4 e

Source: Eurostat, ESSPROS.

* The support in % of GDP divided by the share of young (0-19) in the population.

** e means estimated value, p means provisional value and : means no data available.

Preferences for family support measures

Country	1st place	%	2nd place	%	3rd place	%
AT	More and better working part-time opportunities	90.5	Lower wage and income taxes	88.8	Flexible working hours	88.3
BE	More and better working part-time opportunities	85.2	Flexible working hours	80.5	Lower wage and income taxes	80.2
CZ	An allowance at the birth of child	90.5	Lower wage and income taxes	87.8	Improved parental leave arrangements	86.8
EE	A substantial decrease in the costs of education	96.0	A substantial rise in child allowance	94.5	Improved parental leave arrangements	91.0
FI	Flexible working hours	82.6	Lower wage and income taxes	79.5	Financial support for parents taking care of their children	79.3
DE	More and better working part-time opportunities	89.9	Flexible working hours	89.3	Better day-care facilities for children under 3 years old	88.5
HU	Better housing for families	94.9	A substantial decrease in the costs of education	93.7	A substantial rise in child allowance	92.3
IT	More and better working part-time opportunities	89.2	A substantial rise in child allowance	89.2	Lower wage and income taxes	88.9
LT	An allowance at the birth of child	95.9	Financial support for parents taking care of their children	95.7	Improved parental leave arrangements	94.7
NL	More and better working part-time opportunities	78.9	Flexible working hours	72.0	Improved parental leave arrangements	71.2
PL	Child allowance	92.5	An allowance at the birth of	92.2	Improved parental leave	91.1

	dependent on family income		child		arrangements	
RO	Lower wage and income taxes	98.2	Improved parental leave arrangements	97.9	Better housing for families	97.4
SI	Better housing for families	97.8	Better day-care facilities for children under 3 years old	97.8	Improved parental leave arrangements	97.3
CY	Lower wage and income taxes	95.9	Improved parental leave arrangements	93.7	Flexible working hours	91.5

Respondents up to 50 years old ("very in favour" and "somewhat in favour").
The Demographic Future of Europe – Facts, Figures, Policies: Results of the Population Policy Acceptance Study (PPAS)- Survey with interviews of 34 000 Europeans in 14 countries from 1999 to 2003 – Federal Institute for population research and Robert Bosch Foundation 2006.

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005

	Single parent with dependent children	Two adults with one dependent child	Two adults with two dependent children	Two adults with three or more dependent children	Three or more adults with dependent children
EU25	33s	12s	14s	26s	14s
EU15	32s	11s	13s	25s	14s
NMS10	38s	15s	19s	36s	17s
BE	36	9	10	21	17
BG	:	:	:	:	:
CZ	41	9	11	25	9
DK	21	4	5	14	5
DE	30	10	7	13	7
EE	40	13	12	25	13
IE	45	12	13	26	11
GR	43	14	18	33	28
ES	37	14	23	36	18
FR	26	8	9	20	15
IT	35	15	22	35	21
CY	35	9	9	14	8
LV	31	14	18	39	13
LT	48	15	18	44	14
LU	32	13	17	20	14
HU	27p	15p	15p	26p	11p
MT	51	13	15	35	10
NL	26	9	10	20	6
AT	27	9	11	20	9
PL	40	17	23	45	23
PT	34	17	25	39	15
RO	27	11	16	44	23
SI	22p	9p	10p	17p	6p
SK	32	13	17	24	13
FI	20	7	5	12	8
SE	18	4	4	9	12
UK	38p	11p	13p	29p	13p
IS	14	8	8	10	5
NO	19	4	5	10	4

Source: Eurostat SILC(2005) Income data 2004; except for UK, income year 2005 and for IE moving income reference period (2004-2005); RO National HBS 2005, income data 2005.
Notes: Risk-of-poverty defined as income below 60% of the median income.
: = Not available.
p = Provisional value.
s = Eurostat estimation.